

'Ik plaag mijn lezers graag'

De Franse successchrijfster Anne-Laure Bondoux over pubers, taal en vrijheid

Anne-Laure Bondoux wil jongeren laten zien dat ze zich nergens bij neer moeten leggen. 'Zelf ga ik altijd schrijven als ik verdrietig ben.'

JULIE WEVERS

Ane-Laure Bondoux (1971) wist als 15-jarige precies wat ze later wilde worden: een schrijvende bohémienne. Ze zou gaan reizen en er veel minnaars op na houden. De erotische bestemmingen had ze al talloze keren bezocht op de landkaarten die ze verzamelde. Hun namen kende ze uit haar hoofd.

„Maar mijn leven nam een totaal andere wending”, zegt Bondoux twintig jaar later opvallend laconiek. „Op mijn twintigste werd ik moeder, zat ik aan huis gekluisterd terwijl de ene na de andere vriendin naar het buitenland vertrok. Ter compensatie ben ik gaan reizen in mijn hoofd door boeken te gaan schrijven.”

Dat bleek een vruchtbare reis. Bondoux is een van de belangrijkste Franse jeugdboekenschrijvers van dit moment. Haar boeken worden vooral gelezen door adolescenten, maar spreken ook veel volwassenen aan. Zo hebben Franse bibliotheken vaak twee exemplaren van de jeugdroman *Les larmes de l'assassin*: één voor de jongerenafdeling en één voor volwassenen. *De tranen van de moordenaar* verscheen in 2003 in Frankrijk en betekende Bondoux' definitieve doorbraak. Het boek werd overladen met prijzen en over de hele wereld vertaald.

In het oeuvre van Bondoux worden mensen geschetst als complexe en veranderlijke wezens die zichzelf en anderen vaak verrassen. Kenmerkend is de passage uit *De tranen van de moordenaar*, een boek dat draait om de woesteling Angel die de ouders van het jongetje Paolo vermoordt: „Deze man, deze bruut, dit onbehouden, zwijgzame type, hield! Zo vreemd zat de wereld dus in elkaar, dat je zoets kon meemaken?”

De verschijning in Nederland van haar boek *De prinses en de zeekapitein* is de aanleiding voor een gesprek. We hebben afgesproken in het honderd jaar oude café Charbon in het elfde arrondissement van Parijs. Bondoux is aanvankelijk nergens te bekennen; haar gezicht blijkt verstopt achter een boek. Als het boek zakt, vallen vooral de bijna doorzichtige groene ogen op in haar vriendelijke, meisjesachtige gezicht. Bondoux: „Ik kom uit een echte lezersfamilie.”

De prinses en de zeekapitein beschouwt Bondoux als een catalogus van de boeken die haar als kind hebben gevormd. Boeken als *Kuifje*, *Moby-Dick* en de *Odyssee* heeft ze allemaal verwerkt in een avonturenboek dat zij als kind graag zelf had gelezen: „Lekker dik, zodat je heel lang in hetzelfde universum kunt blijven.” Maar met het verhaal over prinses Malva die op de vlucht slaat om aan uithuwelijking te ontkomen, wil Bondoux meer dan amuseren. „Ik plaag mijn lezers graag. Ik probeer ze een onbehaaglijk gevoel te bezorgen in de hoop dat ze gaan nadenken”, zegt Bondoux grijnzend.

Op welke manier plaagt u de lezer in 'De prinses en de zeekapitein'?

„Door romantisch te eindigen: Orfeus, Malva's eerste geliefde, sterft. Niet heldhaftig, maar door een banale niesaanval. Zijn dood symboliseert de onvermijdelijke dood van de eerste liefde. Malva is hier niet zo verdrietig over als alle andere adolescenten, maar ze zet haar verdriet al gauw om in creativiteit. Ze gaat een boek schrijven over haar avonturen. De boodschap is: blijf niet eindeloos hangen in je verdriet, ga verder

Anne-Laure Bondoux: 'Mensen zonder taalverwerving kunnen agressief worden' Foto Unieboek

met je leven en maak ruimte voor nieuwe ideeën.”

De prinses en de zeekapitein is een boek over verandering en vrijheid. De hoofdpersoon, prinses Malva, 15 jaar oud uitgehuwelijkt aan de prins van Andemark, is dus veroordeeld tot een fantasieloos leven aan het hof. Zij besluit te vluchten. En op die lange reis brengt de prinses grote offers.

De beproevingen zijn zo zwaar. Had Malva niet beter thuis kunnen blijven?

„Absoluut niet. De ellende die Malva onderweg meemaakt is de prijs van de vrijheid. Vrijheid is nooit comfortabel, maar wel van essentieel belang om jezelf te kunnen zijn. We leven in een wereld waarin iedereen voortdurend bang is.”

In 'De prinses en de zeekapitein' blijkt datgene wat de hoofdpersoon heel graag willen vaak destructief te zijn. De personages die dit niet op tijd beseffen, zoals de scheepskapitein, zijn gedoemd te sterven. Is dit toeval?

„Nee. Verlangen kan heel destructief zijn als je de werkelijkheid uit het oog verliest. Mensen denken vaak: als ik dit of dat zou hebben, dan was ik vast gelukkig. Maar dat is meestal een vergissing. In die zin is de reis van Malva natuurlijk vooral een innerlijke reis. Het is haar diepste wens om in het land Eldoria te wonen dat voor haar het Paradijs belichaamt, maar eenmaal daar wil ze toch liever terug naar haar geliefde Orfeus. Ze is in staat om te zeggen: ik heb me vermist. Daardoor overleeft ze.”

De tranen van de moordenaar, de roman waarmee Bondoux doorbrak, gaat onder meer over het belang van taal. Bondoux hecht zoveel aan een goede taalverwerving dat zij tijdens haar studie Franse literatuur zogenoemde ateliers d'écriture oprichtte voor kinderen met een taalachterstand, vooral kinderen van immigranten. „In Frankrijk maken heel veel kinderen spel fouten ter-

til mijn verdriet op, zet het voor me neer en ga het bestuderen alsof het een vreemd insect is. Door die afstand maakt mijn verdriet me minder bang.”

Gaat dat geweld samen met jonge lezers?

„De tranen van de moordenaar vind ik juist een heel geschikt boek voor adolescenten. Angel is een lomperik die een geweten krijgt. Ook adolescenten zijn in zekere zin bezig geboren te worden, doordat ze zich bewust worden van zichzelf en van de wereld. De moord die erin plaats heeft wordt alleen even in het begin genoemd. Jongeren verwijten me juist vaak dat ik niet wat méér details geef, dat er niet eens bloed vloeit. Wat hen wel choqueert is dat Angel ter dood wordt veroordeeld. Ze vinden dat hij een beter mens is geworden en daarom vergiffenis verdient in plaats van wraak.”

INTERVIEW

'Schrijven is voor mij een exercitie van de liberté'

ze angstig. Niet voor niets zegt het jongetje Paolo in *De tranen van de moordenaar* dat hij is geboren op de dag dat zijn ouders werden vermoord. Voor de komst van Angel bestond hij niet werkelijk doordat zijn ouders hem de twee belangrijkste dingen in het leven onthielden: taal en liefde. Hij mist ook herinneringen aan zijn ouders want herinneringen komen met de taal.”

Er komt vrij veel geweld voor in uw boeken, zoals de opvallend gedetailleerd beschreven martelingen in 'De prinses en de zeekapitein'. Waarom?

„Het leven doet ons vaak geweld aan. Niet het geweld zelf interesseert me, maar de vraag hoe mensen die afschuwelijke dingen meemaken toch in staat zijn om te overleven. Waar halen ze de kracht vandaan? Zelf ga ik altijd schrijven als ik verdrietig ben. Ik

til mijn verdriet op, zet het voor me neer en ga het bestuderen alsof het een vreemd insect is. Door die afstand maakt mijn verdriet me minder bang.”

Gaat dat geweld samen met jonge lezers?

„De tranen van de moordenaar vind ik juist een heel geschikt boek voor adolescenten. Angel is een lomperik die een geweten krijgt. Ook adolescenten zijn in zekere zin bezig geboren te worden, doordat ze zich bewust worden van zichzelf en van de wereld. De moord die erin plaats heeft wordt alleen even in het begin genoemd. Jongeren verwijten me juist vaak dat ik niet wat méér details geef, dat er niet eens bloed vloeit. Wat hen wel choqueert is dat Angel ter dood wordt veroordeeld. Ze vinden dat hij een beter mens is geworden en daarom vergiffenis verdient in plaats van wraak.”

U schrijft veel verschillende genres. 'De tranen van de moordenaar' is een sobere psychologische roman, terwijl 'De prinses en de zeekapitein' een barok avonturenboek is. Is elk boek voor u een 'exercitie de style'?

Resoluut. „Nee, een exercitie de liberté. Als je in Frankrijk twee keer een sciencefictionboek hebt geschreven, draag je voor altijd het stempel 'sciencefiction-schrijver'. Kom je met iets heel anders, dan zeggen ze dat je boek niet geloofwaardig is. Ik maak mijn werktijd bewust zo groot mogelijk in de hoop dat niemand mij een etiket kan opplakken.”

Anne-Laure Bondoux: De Prinses en de zeekapitein. Uit het Frans vertaald door E. Focken. Van Goor, 447 blz. €19,95.
Anne-Laure Bondoux: De tranen van de moordenaar. Vertaald door Piet Meuse. Van Goor, 158 blz. €12,50
Anne-Laure Bondoux: Zo gaan die dingen. Vertaald door Ellen Brandt. Gottmer, 192 blz. €12,95

Waar blijft die ridder toch?

Walter Scott: Ivanhoe. Vertaald en ingeleid door Harm Damsa en Niek Miedema. Athenaeum – Polak & Van Gennep, 530 blz. € 24,95

Roger Moore als Ivanhoe in de gelijknamige tv-serie

De roman *Ivanhoe* (1819) van Walter Scott is niet het beste boek uit de 19de eeuw. Geen punt. Minder dan beste boeken zijn vaak óók interessant. Er zijn bovendien lezers (onder wie ik) die omwille van één enkele briljante passage al geen kwaad woord meer over een boek willen horen. *Ivanhoe* is niet eens het beste boek in Scotts omvangrijke oeuvre. Maar deze roman over de 12de-eeuwse ridder Ivanhoe is wel een intrigerend geval, net als Scott zelf. Het boek werd anoniem gepubliceerd, om te beginnen. Walter Scott was al beroemd als dichter, en wilde zijn reputatie niet in de waagschaal stellen toen hij in 1814 (voor het geld) een roman schreef, *Waverly*. Hij liet zelfs het hele manuscript van deze (en volgende romans) kopiëren voordat het naar de uitgever ging, opdat men zijn handschrift niet zou herkennen.

Veel helpen deed het niet. Al in 1815 werd hij op het eten uitgenodigd door de prins-regent George, die 'de auteur van *Waverly*' oftewel 'de toenaar het Noorden' wilde ontmoeten. Desondanks zou Scott op de titelpagina's van zijn voor het merendeel beroemd geworden romans – *Guy Mannering* (1815), *The Antiquary* (1816), *Rob Roy* (1818), *Ivanhoe* (1819), *Kenilworth* (1821), *The Pirate* (1822), *The Fortunes of Nigel* (1822), *Peveril of the Peak* (1822), *Quentin Durward* (1823), *St. Ronan's Well* (1824), *Redgauntlet* (1824), *Tales of the Crusaders* (1825), *Woodstock* (1826), *The Fair Maid of Perth* (1828) en *Anne of Geierstein* (1829) – in plaats van zijn eigen naam 'Door de auteur van *Waverly*' blijven zetten, of een pseudoniem gebruiken als Jedediah Cleishbotham of Laurence Templeton (in *Ivanhoe*). Pas in 1827 gaf hij officieel toe dat hij de auteur was.

Terug naar *Ivanhoe*. Onterd door zijn vader keert deze koene ridder vermomd en onder schuilnaam terug van een kruistocht in Engeland, waar de autochtone Saksen zich verzetten tegen hun Normandische overheersers. Er is een riddertoernooi, Ivanhoe wint met glans, en laat zijn geliefde Lady Rowena tot koningin van de wedstrijd uitroepen. De vraag is: krijgt hij haar of krijgt hij haar niet?

Ivanhoe is duidelijk de mooie jongen van het boek. De beeldschone Rebekka (een joodse vrouw) heeft ook al vrees op hem. Dat geeft spanning. Verder is er veel mysterie met vermommingsen en dekmantels. De terugkeer van Richard Leeuwenhart (de wettige koning) is aanstaande, plaatsvervanger John wil liefst op de troon blijven zitten. Vele verwickelingen volgen. Tot zover de inhoud.

Het eigenaardigste aan *Ivanhoe* is misschien wel dat de hoofdpersoon vrijwel voortdurend afwezig is. Heel ongebruikelijk voor de 19de eeuw. Een roman waarin de titelheld slechts nu en dan opduikt herinner ik me alleen van lang na Walter Scott. Maar verder is *Ivanhoe* een ouderwetse roman, waarin je je alleen vaak afvraagt hoe het toch met de hoofdpersoon zou zijn.

Er is voor de tegenwoordige lezer veel onderwets aan *Ivanhoe*. Walter Scott komt ons voor als ontzaglijk wildjoep. Er lijkt vaak geen einde te komen aan zijn beschrijvingen. Dat is een probleem in veel romans uit de 19de eeuw. George Eliot, Charles Dickens (met als

uitwas diens *Pickwick Papers*), en van vaderlandse bodem Geertruida Bosboom-Toussaint of Jacob van Lennep – allemaal prozaïsten die meer geduld vragen dan de meeste lezers nu hebben. En toch. Scotts werk heeft niet voor niets zo'n enorme invloed gehad op de West-Europese letteren, en *Ivanhoe* is de mooiste meer dan waard. Hoogtepunt is de beroemde toernooiscène. Beeld, kleur, geur. En prikkelend zijn de vele rabiaat antisemitische woorden die de *Ivanhoe*-figuren in de mond nemen, zeker als je ze afzet tegen Scotts sympathieke beschrijving van de belangrijke joodse personages Isaac en Rebekka.

Fraaie portretten te over in *Ivanhoe*. Rebekka is een vrouw met wie iedere man onmiddellijk wil trouwen. Hoewel: 'Ivanhoe' was voor te katholieke om dergelijke gevoelens voor een jodin te kunnen blijven koesteren'. Verder is de kluisenaar een onvergetelijk personage, een alweer vermomde levensgenieter annex geweldenaar. De aforsimen van de nar Wamba tenslotte doen je nog steeds in de lach schieten. En als je je eenmaal bij het tempo van de verteller hebt weten neer te leggen is *Ivanhoe* ook spannend.

Of we met deze historische roman intussen ook een betrouwbaar beeld van het 12de-eeuwse Engeland in handen hebben is de vraag. Dat brengt ons op een tweede, geestige en spannende laag in *Ivanhoe*. Scott opent met een brief van zijn pseudoniem Laurence Templeton. Hij stelt daarin zelf de historiciteit van *Ivanhoe* ter discussie, spelend met feit/fictie en verwijzend naar personages uit eigen boeken als waren zij bestaande personen. Hij zegt zich bewust te zijn van 'de gebrekkige, onbevredigende en oppervlakkige wijze waarop de uitkomsten van mijn oudheidkundige onderzoekingen zijn geobstaceld.' Latere critici zouden Scott/Templeton gelijk geven: historisch klopt lang niet alles in *Ivanhoe*. En ook als roman... zie de eerste regels van dit stuk.

En grappig detail tot slot. De pseudoniem Templeton richt de openingsbrief van *Ivanhoe* aan een oudheidkenner die Dryasdast heet, vertaald als Gortdroog. Gortdroog, Droogstoppel. Multatuli zal Walter Scott toch niet hebben gelezen? Toch, Multatuli las Halber Scott. Interessant, op zijn minst.

ATTE JONGSTRA

Meer weten? Atte Jongstra leest verder op www.nrc.nl/boekenblog

Patrick McCabe: Winterwood. Bloomsbury, 242 blz. €20,99

Roddy Doyle: Paula Spencer. Vertaald door Marion Op den Camp. Nijgh & Van Ditmar, 238 blz. €19,90

Anne Enright: De samenkomst. Uit het Engels vertaald door Piet Verhaagen. Verschijnt 4 juni bij de Bezige Bij

Gerrit Jan Zwier: Mijn Ierland. Atlas, 224 blz. €18,90

De Ierse dichter Seamus Heany weigerde ruim 25 jaar geleden opname in een bloemlezing van Britse poëzie. 'Mijn paspoort is groen', dichtte hij daarover, 'nooit hebben wij het glas geheven op de koningin'. Mede vanwege deze roemruchte weigering, aarzelde de Noord-Ierse dichter Michael Longley lang voordat hij in 2001 de Queen's Gold Medal voor zijn poëzie accepteerde. Maar hij besloot dat het toch kon: niet het minst omdat er inmiddels twee leden van Sinn Féin in het tijdelijke Noord-Ierse parlement zaten.

Is deze versoepeling binnen de letteren een voorbode geweest van de dooi die afgelopen dinsdag ook definitief intrad in de Noord-Ierse politiek? Maar jongstleden rondde dominee Ian Paisley de toenaadering tussen de katholieke en protestantse tak af met de woorden: 'We mogen niet toestaan dat onze terrechte afschuw over de gruwelen en tragedieën uit het verleden een betere en stabielere toekomst voor onze kinderen in de weg komt te staan'. Deze bijeenkomst werd in diverse politieke commentaren wel vergeleken met brandend water – niet alleen had niemand verwacht dat het zou gebeuren, maar het werd zelfs onmogelijk geacht.

Hoe ga je om met zo'n verleden? In 1998 sprak Blair het Ierse parlement toe, en toen vloog hij de Ieren hun geschiedenis en wederzijdse diepe wonden te vergeeten. Een opmerkelijk verzoek, maar Paisley gebruikte vergelijkbare woorden toen hij zei dat de Ieren de gevallenen misschien niet moeten vergeeten, maar dat ze het verleden

Vergeeten of niet, dat is de kwestie

leren hechten meer aan verhalen dan aan reconstructies van de werkelijkheid

wel moesten laten rusten. En dat uit de mond van 'Doctor No', die ook dinsdag niet in staat was zijn voormalige rivaal Martin McGuinness de hand te reiken. Wat eigenlijk nog opvallender was aan zowel de woorden van Paisley als die van Blair bijna tien jaar eerder: beiden legden het accent op het vergeten. Het lijkt een opvallend nuchtere, misschien typisch Westerse oplossing. In verschillende Afrikaanse landen waar omgegaan moet worden met een beladen, koloniaal verleden worden juist pogingen gedaan om zoveel mogelijk verhalen op te rakelen.

De Marokkaanse en Zuid-Afrikaanse benadering lijkt bovendien ook veel meer literair. Het verhaal als catharsis: ook zonder dat je precies achter de waarheid komt, kan het voor zowel dader als slachtoffer louterend werken, en juist omdat dader- en slachtofferschap in de Noord-Ierse kwestie zo sterk door elkaar heenlopen, lijkt een Waarheids- en Verzoeningscommissie een goed idee (en de mogelijkheid van vergeven en vergeten slecht gekozen). Er wordt inderdaad over gepraat, maar ook Martin McGuinness, vicepremier voor Sinn Féin in Noord-Ierland is niet zeker of dit zal werken: 'Het is nog maar de vraag of het voor iedereen mogelijk is om tot verzoening te komen'.

Bomaanslag

De ervaringen van slachtoffers zijn trouwens al eerder in een boek verzameld: *Lost Lives* uit 1999, een encyclopedisch werk waarin de verhalen van alle slachtoffers van de Ierse burgeroorlog zijn verzameld. Het is een soort Noord-Ierse Waarheidscommissie op papier, die begint in 1966, met de neergeschoten katholiek John Scullion en eindigt in 1998, met de bomaanslag in Omagh. Daartussenin komen alle 3.600 slachtoffers aan bod.

Is daarmee het geheugen in boekvorm afdoende vertegenwoordigd? Of zullen de

Graffiti van de Ulster Freedom Fighters in Belfast, 1996 Foto AP/Jacqueline Arzt

komende jaren veel (Noord-)Ierse romans verschijnen waarin de thematiek van de (post)koloniale verwerking centraal staat?

Ierland heeft een reputatie als het gaat om de thematisering van de geschiedenis. Wie de werkelijkheid niet kan bevatten, kan vluchten in het verhaal. 'Je kunt welke misdaad dan ook plegen, zolang je maar een goed verhaal hebt', zei de Ierse schrijver John Banville in een interview met deze krant (24.03.06). 'Wanneer iemand dan een verhaal heeft dat goed genoeg is, vergeven we hem alles'. Dit verklaart misschien dat een voormalige terrorist een gerespecteerd romanschrijver kan worden, en vanuit deze wetenschap is het ook niet zo raar dat Gerry Adams, partijleider van Sinn Féin, zich in 1992 als literator presenteerde met de verhalenbundel *De straat*.

Adams' verhalen zijn parabels – nergens geeft hij een expliciete politieke mening. Hij verpakt de werkelijkheid in verhalen waarbij de politiek niet meer is dan decor en de waarheid een kwestie van invalshoek. En dat is een methode van verwerking en bewerking van de geschiedenis die ook Gerrit Jan Zwier opviel toen hij door Ierland reisde. In zijn boek *Mijn Ierland* constateert ook hij dat de Ieren meer waarde hechten aan een goed verhaal dan aan een exacte reconstructie van de waarheid. Elders doet hij een andere passende observatie. Een van zijn reizen leidt bijvoorbeeld naar een bibliotheek in Roundstone (West-Ierland), waar toen hij er voor het eerst kwam, een aanplakbiljet hing met de leus: 'Boeken geven niet alleen een beeld van de wereld maar ook van

onzelf. Gebrek aan zelfkennis ligt aan de basis van ongekend veel ellende. Boeken zetten de mensen aan tot nadenken'.

Als Zwier de bibliotheek na jaren opnieuw bezoekt, ziet hij dat het biljet is vervangen: 'Je bent wat je leest', staat er nu. Boeken hebben blijkbaar niet langer zo'n grote functie, geen begeleider, maar zijn er in de eerste plaats om een plek te krijgen in het leven dat de lezer wenst – en vooral: dat leven te bevestigen. De invulling van 'jezelf' komt in plaats van een boodschap, laat staan catharsis. Maar impliciet roept zo'n actualisering van de spreuk ook de vraag op of de verbeelding nog wel een taak heeft.

En dat is eigenlijk de kwestie voor de eigentijdse Ierse literatuur: moet je de verbeelding inzetten om de werkelijkheid te begrijpen, te verklaren, of juist te vergeten – onschadelijk te maken. Roddy Doyle bijvoorbeeld kiest voor zijn personage Paula Spencer in zijn gelijknamige roman duidelijk de optie van het vergeten. Hij thematiseert dat behendig, zo heeft Spencer sympathie voor een lokale politiek terwijl ze luistert naar een bericht over de Sinn Féin en haar gedachten teruggaan naar de hongerstakers in de jaren tachtig. 'Ze heeft de affiches voor hun kandidaat in Dublin gezien. Mary Lou McDonald. Een leuke jonge vrouw. Met een brede glimlach. Zij was waarschijnlijk nog niet geboren toen dat allemaal gebeurde'.

Soap

Doyle hanteert een manier van omgaan met de geschiedenis die aangenaam terloops is in wat verder een slechte, literaire soap blijkt te zijn. En ook een wijze die veelzeggender is dan die van bijvoorbeeld Anne Enright in haar Ierse familiegeschiedenis *De samenkomst*. 'Het was 1981. Er was nog niets gebeurd in Ierland – klinkt dat niet vreemd?' overdent een personage daar. En inderdaad, dat klinkt heel

vreemd wanneer je bedenkt dat in dat jaar de Ierse hongerstakers in een Noord-Ierse gevangenis uitsloot in het nieuws waren. 'Geschiedenis is uitsluitend biologie' concludeert Enright, en dat lijkt wel een tegenpool van de literaire Ierse traditie, en het is bovendien een platitudes binnen een langdradig familiedrama.

Je mag hopen dat de komende jaren – wanneer de nieuwe regering inderdaad standhoudt en er met het verleden 'afgehandeld' kan worden – vooral verhalen als die van Patrick McCabe verschijnen. Zijn roman *Winterwood* is een donker verhaal, over het leven van de journalist Redmond Hatch, afkomstig uit een achtergebleven deel van het Ierse platteland waarin men vooral vrolijk danst en volksliedjes op de viool speelt. Hatch lijkt hieraan te kunnen ontsnappen, en hij bouwt een ogenschijnlijk succesvol leven op; mooie vrouw, redelijk goede baan, huis, kind. Maar hij raakt steeds meer uit balans door zijn jeugdherinneringen. Hij fingert zelfmoord om daarna opnieuw te kunnen beginnen – een tweede poging om het verleden uit te wissen. En ook nu lijkt het te lukken: hij vestigt zich in Londen, vindt een nieuwe baan, hertrouwt. Maar wanneer hij in zijn werk voor de BBC een documentaire gaat maken over zijn land van herkomst, het Ierse platteland, gaat het weer mis. Het verleden overheerst, de waanzin slaat toe en hij vermoordt uiteindelijk het kind uit zijn eerste huwelijk.

McCabe slaagt erin de de slag tussen de persoonlijke en de algemene geschiedenis voelbaar te maken. Zijn hoofdpersoon volgt het nieuws, maar verward het met zijn eigen leven: 'De oorlog in het noorden van Ierland lijkt eindelijk afgelopen. Het is moeilijk te geloven, maar dat is gebeurd. De wereld verandert onophoudelijk. Het is de essentie van het mens zijn: veranderen. Mijn leven heeft ook dramatische veranderingen gekend'. Bij Redmond Hatch keren de spaken uit het verleden altijd terug. McCabe maakt de parallel met de politiek niet expliciet, maar de boodschap is duidelijk: je raakt het verleden niet zomaar kwijt wanneer je je voornemt opnieuw te beginnen.

TOEF JAEGER